

Adéu a la Sala Ciutat

REPORTATGE. El mes de novembre passat, Criteria Caixa-Holding i l'Ajuntament de Manresa van signar un conveni per iniciar l'enderrocament de la Sala Ciutat en un termini de dos mesos. La comissió Comiat Loiola-Ciutat, formada per membres d'entitats com l'Agrupació Cultural del Bages, Cineclub, El Galliner, Rialles/Imagina't o Tabola, i l'Ajuntament de Manresa van organitzar el passat 11 de gener l'acte central de l'adéu a l'històric edifici, que ha acollit durant mig segle múltiples activitats artístiques i socials, i que va tancar fa set anys, en espera del seu destí definitiu.

La Sala Loiola, impulsada per les Congregacions Marianes del pare Ferran Torra, es va inaugurar el 18 de desembre de 1960, a dos quarts de dotze del migdia, amb una actuació de l'Orfeó Manresà dirigit per Agustí Coll. El 21 de juny de 1981, la Companyia de Jesús, propietària del solar i administradora de la sala, va donar-la a l'Ajuntament mitjançant una permuta de terrenys, i aquest la va rebatejar com a Sala Ciutat. En els darrers anys del franquisme i els primers de la transició democràtica, l'espai va acollir propostes sociopolítiques alternatives a les oficials de l'època.

El moment sociopolític

Eren moments de canvi. La transició va comportar vivències de gran efervescència social en uns moments en què la política interessava col·lectivament i va generar moments d'eufòria en determinats sectors de l'esquerra. Amb aquest esperit compromès, va créixer la implantació i reivindicació sindical i gairebé tots els barris van organitzar associacions de veïns per fer aflorar cruament els conflictes socials.

La Sala Loiola va ser el marc de múltiples presentacions i actes de partits polítics. El 3 de juliol de 1976 s'hi va fer el primer míting del PSUC ?encara no legalitzat? amb una assistència multitudinària i sota el lema: *Per la llibertat, la democràcia i el socialisme*. Van intervenir-hi Josep Cònsola, Lluís Maruny, Francesc Padullés i Jaume Sala. El partit tenia llavors un bon nombre d'afiliats a les barriades obreres de Manresa i als sectors miners de la comarca.

Míting del PCC el 22 d'octubre de 1982, amb Joan Planas, Joan Ramos i Josep M. Mata Perelló Foto: Manolo Sánchez

El 8 de setembre de 1978 pujava a escena el PSAN, dos mesos abans del referèndum sobre la Constitució del 1978. La formació demanava el no. Amb presentació d'Ignasi Perramon, al míting van intervenir-hi Lluís M. Xirinachs, Josep Guia; els bascos Koldo Urquijo i Francisco Letamendia, i Diego Lorraina del Moviment Sardu. L'acte pensat per a la Sala Ciutat, es va acabar fent als Carlins. L'11 de desembre de 1981, Josep Oliveras, Pilar Sala i Clara Galobart, recentment alliberats per l'Audiència Nacional, després d'haver estat retinguts durant vuit dies en aplicació de la Llei Antiterrorista, participen en un acte a la Sala Ciutat, plena d'estudiants, on expliquen les angúnies i algunes de les tortures rebudes durant la detenció.

Una setmana després, els dies 19 i 20, Lluís Llach es solidaritza amb els dos joves manresans, Jaume Llussà i Pere Bascompte, empresonats a Carabanchel per la seva pertinença a Terra Lliure. En les dues actuacions a la Sala Ciutat, el cantant va demanar la derogació de la Llei Antiterrorista. El 22 d'octubre de 1982, el Partit dels Comunistes de Catalunya (PCC) fa la seva presentació a la Sala Ciutat, després de la seva escissió del PSUC, amb el lema *Volem i podem transformar la societat!* L'acte va comptar amb la presència del responsable comarcal del partit, Joan Ramos, i dels líders locals, Joan Planas i el geòleg Josep M. Mata Perelló.

Lluís Llach entre el públic, en un dels seus concerts a la sala, el 1977 Foto: Jordi Pascual

A cavall entre la política i la cultura, el 20 de gener de 1977, es va presentar a la Sala Loiola, plena de gom a gom, el Congrés de Cultura Catalana a la Comarca del Bages, amb les

intervencions d'Oriol Casassas, Lluís Badia i Josep Camprubí. Es van portar a terme quatre campanyes de sensibilització: català al carrer, ús oficial del català, revitalització dels valors folklòrics i defensa del medi ambient.

Eclosió sindical

Amb l'arribada de la democràcia es van legalitzar les diverses alternatives sindicals: CCOO, UGT i CNT, però també d'altres de més minoritàries com USO (Unió Sindical Obrera), CCT (Confederació Catalana del Treball), SOC (Solidaritat d'Obrers de Catalunya), CCTT (Col·lectius de Treballadors), i CSTC (Confederació Sindical dels Treballadors de Catalunya). La Sala Ciutat també va ser el marc d'algunes de les assemblees dels treballadors per debatre estratègies en alguns conflictes.

L'episodi de lluita més significatiu va ser el de Lemmerz. Acabada la vaga de Pirelli, el 16 d'octubre de 1981 s'hi inicia una aturada de llarga durada. L'empresa havia presentat un expedient de regulació que afectava 187 treballadors. El 18 de desembre, durant la vaga de Lemmerz, el comitè d'empresa valora en un acte públic a la Sala Ciutat l'actuació violenta de la policia a l'hora de carregar contra els vaguistes que entorpien la sortida dels camions, plens de rodes, a l'entrada de l'empresa.

Les diferents intervencions dels sindicalistes reclamen majoritàriament una postura unitària dels obrers davant la intransigència de la direcció. La vaga no s'acabarà fins al 30 de gener de 1982, en què el director de Treball de la Generalitat, Cesáreo Garzón, mitjançant un laude, ordena la reincorporació al treball, desestima l'acomiadament del comitè d'empresa, però imposa una sanció de tres mesos de feina i sou.

Agrupació Loiola

Joan Morros explica que "bona part de les activitats que es feien al Loiola eren impulsades pels seus responsables". El seu pare, Josep M. Morros Pujol, en va ser durant molts anys el principal promotor, juntament amb Salvador Vicens, Joan Ortiz, José Diaz, Enric Rubiralta, Antoni Pla..., amb la supervisió del pare Torra, director de les Congregacions Marianes fins el 1969, en què va ser destinat a Raïmat.

Agrupació Loiola era el nom que utilitzaven per a les gestions a caixes i bancs, el lloguer de pel·lícules, la contractació de grups de música i teatre i les gestions administratives que incloïen, durant molts anys, "passar la censura". Morros recorda que el cinema va ser la principal activitat al llarg dels més de 50 anys de vida: "A part de les sessions de Cineclub, la sala va oferir centenars de projeccions adreçades als nens i nenes. Entre el 17 de novembre de 1962 i fins el 1969, els dissabtes a la tarda, s'hi feien sessions patrocinades pel Signe Cultural Jorba. S'hi projectava un documental, el pare Torra hi feia una presentació i, tot seguit, començava la pel·lícula. Els nens i nenes que omplien un qüestionari i el portaven a Cal Jorba, rebien una invitació per a la setmana següent".

Des de bon començament, diumenge a la tarda hi havia doble sessió. "Sovint", recorda Joan Morros, "s'omplien les 1.000 butaques i es feien llargues cues per veure pel·lícules del Zorro, Tarzan, Joselito, Sisí, Phantomas, Marisol... i les de romans, les de l'oest...". El cine va ser la principal font de finançament de la sala i el seu èxit va permetre tornar els diners a les persones que els havien deixat en forma de bons de 500 i 1.000 pessetes i retornar els préstecs a bancs i caixes.

Cineclub

Cineclub es va registrar oficialment el 24 de gener del 1957 i, des dels inicis, l'entitat organitzava les sessions de *cinema de duro*, també anomenat cinema d'adults els dissabtes al vespre. El març de 1961, els fundadors projecten la primera pel·lícula a la Sala Loiola.

Ben aviat, l'entitat es vincula a la Federació Espanyola de Cine Clubs, creada el 1957, i, posteriorment, a la Federació Catalana de Cineclubs. La col·laboració amb l'espanyola li va proporcionar pel·lícules en versió original, sobretot moltes procedents de l'Europa de l'Est, amb algunes de ben remarcables, com el *Cuirassat Potemkin* i *Octubre* del director soviètic, Sergei Mihailovic Eisenstein.

Però els prolegòmens de Cineclub Manresa, segons explicava Emili Vilanova, es troben en la projecció de pel·lícules al Zafiro Azul ?una casa particular del carrer de les Barreres? de Joan Rota que compartia Vilanova, Josep Torruella i Miquel Ginestà. Aquell Cine Club, encara no legalitzat, feia sessions a diferents espais de manera semiclandestina fins que, sota l'emparedat de l'Església, va establir-se a la sala d'espectacles de les Congregacions Marianes del carrer de la Mel, l'octubre de 1955 i, posteriorment, al nou espai del Loiola.

Als darrers anys del franquisme, passant per alt la censura de l'època, l'entitat va crear espais de discussió que foren els coneguts col·loquis, que tenien lloc al final de la projecció de les pel·lícules amb debats sobre la temàtica i els continguts dels films. Alguns resultaren força apassionants: les primeres presentacions van anar a càrrec del novel·lista Josep Tomàs Cabot i del metge Antoni Pesarrodonà, a qui de seguida es va afegir el cinèfil Lluís Calderer, i poc després Jordi Marsal.

Col·loquis, art i assaig i molt de fum

Els records més vius de Cineclub a la Sala Ciutat que té Joan Cirera rememoren "un pati de butaques ple de fum de cigarretes i xerrades d'una precisió quirúrgica d'en Marià Fontrodona, capaç d'explicar fins a l'últim detall de la biografia i el rodatge dels films". Les persones acostumades a la cartellera *oficial* dels seixanta i els setanta, "vam descobrir clàssics irrepetibles com Bergman o Tatíe que ens van obrir la ment i ens van sacsejar força les consciències". Els col·loquis transcorrien sovint sota l'atenta mirada controladora, des del fons de la sala, del policia Alguacil, recentment jubilat com a comissari. En un estat on els ciutadans estaven emmordassats també culturalment, Cineclub era una finestra oberta al món, per difondre idees i pensaments que la dictadura pretenia ocultar.

Joan Anton Ribas, encapçalant la junta, tenia la previsió i l'encert, per evitar la censura, de fer arribar la programació a l'alcalde, al cap de la policia armada i al dels municipals, que possiblement per ignorància, mai no van malfiar. El curs 1964-65, Lluís Calderer passa a fer les presentacions dels films en català. Fins aleshores, "sempre s'havien fet en castellà", ens remarca. A partir de l'etapa 1968-69 (el 1969 Cineclub Manresa rep el Premi Sant Jordi al millor Cineclub de Catalunya), entra una nova junta molt jove encapçalada per Lluís Calderer que exerciria de president de l'entitat.

A partir de 1972, el posteriorment regidor i diputat Jordi Marsal assoleix la presidència, moment en què s'incorporen tres joves estudiants procedents del cinefòrum de l'institut Lluís de Peguera: Albert Macià, Xavier Laborda i Jordi Sardans. Al 1976 comencen a la sala petita les reposicions de clàssics del cinema i la projecció de films especialitzats que durarà fins al 1988. Les anomenades sessions d'estudi es programen divendres al vespre i en vigílies de festa a la sala d'actes de l'Agrupació Loiola, per a socis de Cineclub. El 1977 arrenquen les 12 Hores de Cinema que van durar quatre anys, els primers anys especialitzades en cinema còmic i de terror. Als anys 80, s'aposta pel cinema de qualitat, amb programacions dedicades al cinema d'autor tot recuperant els cicles temàtics de marcat interès social. Cineclub s'especialitza en Art i Assaig des del moment que el cinema Apol·lo deixa de programar-ne. Als inicis del 1984, Cineclub Manresa s'incorpora al programa La Filmoteca a comarques, de la Filmoteca de Catalunya.

Cineclub es va acomiadar de la Sala Ciutat amb una sessió especial el 15 de setembre del 2007 i

la setmana següent ja va projectar la programació al teatre Conservatori. L'actual membre de la junta directiva Conxita Parcerisas argumenta que "el millor dels tres projectors en 35 mm que hi havia a la Sala Ciutat, ja s'havia instal·lat al Conservatori durant els mesos d'estiu, per poder començar a projectar durant el curs 2007-08". Quan van deixar la Sala Ciutat, convidats per El Galliner, Cineclub i Imagina't van passar a compartir local amb ells. "Som tres entitats que programem espectacles per la ciutat i compartir local social ha estat una experiència positiva amb col·laboracions mútues. S'ha intensificat la participació en projectes transversals de ciutat com Tocats de lletra, Visuals, el dia de la Dona, Creu Roja o Manresa Solidària".

Comiat de la sala en l'última sessió de Cineclub, el 15 de setembre de 2007 Foto: Conxita Parcerisas

Teatre

Per l'actor i exquiosquer Joan Cirera, sens dubte, el nucli de Sala Ciutat era "un suplement cultural alternatiu i necessari a la programació oficial franquista dels cinemes que gestionava el Padró i a la revista que es feia al Kursaal". Cirera va gaudir de l'espai com a intèrpret, però també "com a pare de família i espectador. Per als pares, la programació infantil et solucionava molts caps de setmana". La quitxalla participava en una activitat d'oci "però també s'empeltava d'aquella cultura i aquell espai". Provenint del col·lectiu d'Art Viu, al qual va accedir a través de Lluís Calderer, Cirera explica que "en ple franquisme, si volies participar en qualsevol manifestació cultural, necessitaves un paraigua legalment constituït i aprovat pel règim". Art Viu pertanyia al Cercle Artístic que, a finals dels seixanta, tenia la seu social a l'últim pis de l'Ateneu de les Piques. "La politització, com en el cas de moltes altres entitats, va fer-lo tan malbé que va desaparèixer. En aquella època, els que volíem actuar pel pur plaer d'interpretar, sense buscar gaire missatge ni rerefons a les dramatúrgies, érem una minoria", conclou Cirera.

Malgrat tot, els grups de teatre amateur van tenir un protagonisme especial a la sala. L'elenc dels Carlins va inaugurar-la el 18 de desembre de 1960, amb la representació d' *El Anticuario*. L'Arlequí va ser el grup que hi ha estat més vinculat i hi va representar obres com *La Venta focs*, *La rateta es vol casar* o *Capital Omnia Vincit*. També s'hi van representar obres del Col·lectiu d'Actors Manresans i del grup CIE vinculat al Centre Excursionista de la Comarca de Bages.

Innocentada

La fi d'Art Viu va propiciar un any de parèntesi de Cirera que va aprofitar per casar-se i dedicar-se al negoci familiar. L'any 1970, Agustí Soler i Mas, ànima de la Innocentada, li va tornar a obrir les portes a la interpretació a la Sala Lloïola. El veterà intèrpret ja havia trepitjat l'espai escènic del Lloïola en actes organitzats per Rialles i amb el muntatge *El tintero* amb el quadre escènic Arlequí. Però la immersió completa a la sala va ser de 1970 a 1975. "L'elenc de la Innocentada era una gran família. Durant anys, per Festa Major, ja ens trobàvem a Navarcles, a casa de l'Agustí, per fer la primera llegida del text. Aquell ambient em va captivar des que em va convidar a veure el muntatge en què el Joan Estany interactuava amb una suposada espectadora. Allò era l'estil de La Cubana avançant una vintena d'anys!". La gràcia d'aquell grup "era el clima i, per a mi, era perfecte ja que em permetia fer teatre a Manresa. Per feina, no em podia comprometre a fer cap obra que anés de gira".

Vestidors de la Sala Ciutat durant una representació de la Innocentada, el 1974 Foto: Arxiu família Soler-Comas

Al Lloïola, Cirera va participar a *Parador el Cérvol* (1970), de la qual "es va fer propaganda com si es tractés d'un hotel de veritat i va fer forat entre alguns manresans amb la programació de catorze funcions"; *Oh... Any 3000* (1971); *El Nen de Li-Dom* (1972); *Els llits de Valldemossa* (1973), una de les més famoses i reeixides, i *Vessa Vesuvi* (1974), que versava sobre l'evolució humana "i va acabar provocant l'expulsió del muntatge de la sala per desavinença dels jesuïtes". El conflicte va ser amb els més retrògrads de la ciutat tot i que, anualment "el text de l'Agustí

passava la censura. Havia vist guions ratllats de dalt baix. Això sí, a l'hora de la veritat, tiràvem pel dret i fèiem el ens convenia". Joan Cirera destaca l'esperit de Soler i Mas per aglutinar i fer textos amb cert compromís social encara que això els representés un exili al Casino, a l'hotel Pere III i a Pista Castell en els anys posteriors.

La platea i l'amfiteatre plens per la representació de la 18a Innocentada, "Vessa Vesubi", el desembre de 1974 Foto: Arxiu família Soler-Comas

Tot i el parèntesi, a la Sala Ciutat, des de 1970 i el 1998, l'Agrupació Cultural del Bages va presentar la farsa fins a catorze vegades i en múltiples funcions. Als anys vuitanta, ja amb gestió municipal, els Cirera es van rellevar generacionalment. "Una de les filles de l'Agustí, l'Eva i el meu fill Joan són coetanis i es van fer molt amics durant les innocentades". El Joan Cirera Pintó va participar en força muntatges com ho havia fet anteriorment la seva germana Mireia i, posteriorment, el Roger i el Guillem.

Cartellera de luxe

Precisament, el pare Cirera recorda la cara de fascinació del seu fill Joan, actualment mestre i actor d'animació, quan va un dels musicals de Dagoll Dagom a la Sala Ciutat. "Amb la seva mare temíem que no fos capaç d'aguantar tota l'obra. Però, va tenir els ulls oberts com unes taronges tota la funció. En acabar, no s'aixecava de la butaca. Li vam preguntar per què no se'n movia". La família es va quedar atònita quan el petit Joan va contestar: "Ah, però que no hi tornen?".

De la programació coordinada pel col·lectiu Tabola, tant ell com els seus fills tenen un record inesborrable del pas de la llavors innovadora i jove companyia Dagoll Dagom per Manresa amb muntatges com *Nit de Sant Joan* o *Glups!* Però, amb perspectiva, Joan Cirera destaca també el pas per Sala Ciutat "del Tricicle, Els Joglars o les sorprenents posades en escena en clau de clown dels Colombaioni. Era una moment d'obertura política i moltes de les coses que es veien en escena ens sorprenien i les trobàvem trencadores". La programació teatral, gestionada durant anys a l'entorn del Conservatori, va revifar amb la irrupció del Galliner i la campanya per a la recuperació del Kursaal.

Representació de "La Torna" d'Els Joglars, el 10 de novembre de 1977 Foto: Jordi Pascual

Joan Morros recorda que El Galliner, que va començar l'any 1996 a fer la programació de teatre al Conservatori, va utilitzar la Sala Ciutat en diverses ocasions "perquè l'escenari era més gran que el del Conservatori". Així, s'hi van programar quatre funcions d' *Els Pirates* de Dagoll Dagom l'octubre de 1998. Un segon gran argument per fer servir la sala, continua Morros, era "l'aforament. El Conservatori té 550 localitats i la Sala Ciutat, 650". Abans de recuperar del tot el Kursaal, s'hi va poder veure, explica Morros, "cinc vegades *La estraña pareja*, dues el Pepe Rubianes, *La jaula de las locas* i *Matar al presidente* i també *El Florido Pensil*, *Un cop mes una mica de música* i *Lorca eran todos*". Aquesta última el 30 d'octubre de 2006, la darrera vegada que El Galliner va fer servir la sala.

La música i els grans concerts organitzats primer per l'Agrupació Loiola i posteriorment per Tabola? també van tenir un paper destacat en la programació de la sala. El 1963 s'hi va poder veure Raimon, Guillermina Mota, Josep M. Espinàs i Francesc Pi de la Serra en el que representava la primera actuació d'Els setze jutges a Manresa. Posteriorment, hi aterren Joan Manuel Serrat, Maria del Mar Bonet, Guillem D'Efack, Ovidi Montllor, Peret, Jaume Sisa, Ramon Muntaner, Joan Isaac, Celdoni Fonoll, Pau Riba i un llarg etcètera. I, paral·lelament, els grups més coneguts de l'època com Elèctrica Dharma, Iceberg, Mustangs, Catinos, Coses i els manresans Fusioon, que hi van fer el concert de comiat l'any 1976.

Recital de Raimon, el 1978. Foto: Jordi Pascual

De Rialles a Imagina't

Durant trenta anys, la sala també va acollir una programació completa d'espectacles infantils en català, primer amb el nom de Rialles i després amb el d'Imagina't. Jaume Puig explica que "durant la tardor del 1977, el país bullia amb múltiples activitats i semblava que tot era possible". El 15 de juny s'havien fet les primeres eleccions democràtiques, l'11 de setembre el poble havia sortit massivament al carrer per reclamar llibertat, amnistia i estatut d'autonomia, i el president Tarradellas havia tornat a Catalunya el 23 d'octubre. Va ser aleshores quan l'amic Joan Morros ens va proposar a l'Imma Junyent i a mi, acabats de casar "llavors ens casàvem joves!-? d'entrar al grup promotor de Rialles a Manresa".

Públic infantil d'un dels espectacles de Rialles, el 1979. Foto: Jordi Pascual

Partien gairebé de zero, però tenien l'experiència del grup de Terrassa, que ja feia cinc anys que funcionava, "i comptàvem amb el bagatge del grup Clam, que havia programat recitals a la ciutat, l'empenta de l'Agrupació Loiola i el suport de la que llavors era la Caixa de Pensions, que tenia interès a impulsar espectacles per a infants". Puig remarca que "hi havia moltes ganes de fer coses" L'edat del grup oscil·lava entre els 18 i els 23 anys, "la majoria vam madurar tot programant les activitats de Rialles i vam ser pares o mares tot compaginant-ho amb la feina i les llarguíssimes reunions on discutíem com s'havien de fer les coses, però on també filosofàvem sobre les relacions humanes i divines. S'hi van formar parelles, en molts casos va néixer una forta amistat que encara perdura i va ser, sens dubte, una escola d'aprenentatge per treballar pel país i per la ciutat".

També cal dir que van haver de vèncer reticències per part d'algunes forces vives manresanes, ja que no tothom respirava els mateixos aires democràtics. Puig conclou que d'aquella època es queda "amb la satisfacció d'haver compartit molt bones estones, d'haver après a treballar per una causa justa, a organitzar actes arriscats sense que ens espantés la complexitat del repte i a fer les coses amb eficàcia i tenacitat". El col·lectiu va començar l'activitat amb l'estrena de la pel·lícula txeca *La Ventafocs*. A finals dels setanta, els grups de teatre que oferien obres per a joves eren molt pocs i al mercat no hi havia pel·lícules catalanes ni doblades al català.

Per cobrir aquest buit, Rialles, Cavall Fort i Drac Màgic havien iniciat l'aventura de promoure el doblatge de pel·lícules estrangeres, malgrat els inconvenients tècnics i burocràtics que això comportava i la dificultat d'obtenir els recursos econòmics necessaris. *La Ventafocs* va ser el primer doblatge del col·lectiu i també va ser el primer espectacle programat per Rialles a Manresa, el 26 d'octubre de 1977. *Un invent diabòlic*, *La guineu de Bambury*, *Gran Prix a la muntanya dels invents*, *El fantasma de l'avió*, *La flauta dels sis barrufets*, *Les aventures de Toby Nelson* o *La balada dels Dalton* serien els films que any rere any s'anirien doblant i incorporant a la programació. L'any 1979, amb la voluntat d'apropar la música en viu als nens, va néixer el Col·lectiu Faristol (Rialles/Esclat), amb la figura clau de Joan Crosas i amb la creació d'espectacles com *La història del jazz en conte*, *La llegenda de les set notes*, *La cançó dels tururuts* o *Al ritme de la Big Band*.

Joan Crosas conduint "La llegenda de les set notes", el 4 d'octubre de 1980. Foto: Jordi Pascual

El grup s'organitzava per tasques i una de les més importants era la d'animació. Cada espectacle es presentava amb una animació prèvia, sovint molt treballada. Les poques companyies que feien teatre, titelles o màgia en català anirien desfilant per la sala. L'any 1995, a causa d'una disconformitat de criteris amb la direcció d'Òmnium a Barcelona, es va produir el canvi de nom i Rialles va passar a dir-se Imagina't, que va continuar oferint una magnífica programació d'espectacles familiars fins al 2007, en què les activitats es van traslladar al teatre Conservatori.

Tabola

Per a Ramon Fontdevila, exregidor de Cultura i director del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional durant els anys 2006-2010, la Sala Ciutat és sobretot "el record de Tabola: els tres anys que va durar aquesta experiència hi vam passar moltíssimes hores. I no és pas que tota l'activitat fos a base d'espectacles, però n'era la més coneguda. Hi fèiem els espectacles quinzenals, sí, però també les reunions, i fins hi pintàvem manualment les pancartes, al vestíbul del primer pis. O era el punt d'arrencada i final de moltes nits de sortir a empasquinar...". La fórmula s'havia estrenat quatre anys abans amb Rialles. Per Fontdevila, aquella activitat era "una barreja de cultura, participació i comunicació, una oferta adreçada a tothom, però pensada especialment per als més joves".

Tabola a punt d'iniciar la promoció d'un dels seus concerts

La Sala Ciutat, doncs, va ser també el nucli de Tabola. "Teníem accés franc a les instal·lacions, amb la confiança del seu responsable, en Josep M. Morros, i la iniciativa del Joan, el seu fill. També l'absoluta complicitat d'en Salvador Vicens, que sempre va ser alguna cosa més que l'encarregat. Potser perquè era l'espai central de Tabola va acabar sent el motiu de la seva dissolució. De resultes que la sala havia esdevingut de titularitat municipal, l'estiu de 1984 s'hi havien de fer les obres d'adequació, que a Tabola esperàvem d'un resultat formidable. Precisament amb Rialles i Cineclub vam acomiadar festivament la sala el mes de juny. Vam desmuntar totes les cadires -recordeu l'operació? Molta gent ja se'n va endur, a Manresa hi tenim flaca!- i transformàrem l'equipament, per una sola vetllada, en una pista de ball, amb l'orquestrina Galana".

La platea de la sala buida i sense butaques abans del concert de l'Orquestrina Galana, el 18 de juny de 1984.

Sala Ciutat, que el 1984 tot just tenia 23 anys de vida, havia envellit terriblement, potser perquè ja era el resultat d'un procés col·laboratiu, més fonamentat en l'entusiasme que en els recursos. "I Tabola era un projecte que s'havia fet ràpidament molt gran, i que encara volia créixer més. En tres temporades, un total de 56 sessions i 35.000 espectadors de teatre, cinema i música. Amb plens absoluts. L'estiu del 84, doncs, esperàvem unes obres que renovessin profundament les condicions tècniques més atrotinades i les expectatives van acabar en frustració: tot plegat es va quedar en un recanvi de butaques a la platea! Disgustats, aquell octubre des del col·lectiu vam anunciar que plegàvem i la reacció d'aquell segon ajuntament democràtic, de majoria absoluta socialista, va ser lamentable. Probablement, ara tots sabríem gestionar millor el conflicte, però aleshores alguns regidors actuaren no només amb molta barroeria sinó també aventurant mentides per dividir el grup".

Al capdavant, diu Fontdevila, "si a Tabola hi vaig descobrir les virtuts de l'animació sociocultural, gràcies al conflicte de la Sala Ciutat també vam aprendre que cultura més política no sempre dona política cultural. A vegades, just el contrari! Sigui com sigui, els aprenentatges que hi vaig fer i les amistats que hi vaig treure m'han estat sempre més recurrents i indispensables, bé fos precisament al camp de la política, bé a la pràctica associativa. I en qualsevol altre projecte com ara aquest mateix **El Pou de la gallina**, hereu d'unes inquietuds que no entenen la cultura si no per la capacitat de transformació que té. I continuem".

Llarga cua a la plaça i la via de Sant Ignasi de públic assistent a un concert de Lluís Llach, el 1981, organitzat per Tabola. Foto: Ramon Fontdevila